

Poezie všedního dne

Výchova dívek
v minulém století

Michaela Maxová

POEZIE VŠEDNÍHO DNE
ANEB VÝCHOVA DÍVEK V MINULÉM STOLETÍ
(hořkosladká komedie)

Ilustrace : Jan Šprynar

Copyright

Autorka: Michaela Maxová

Ilustrace : Jan Šprynar

Vydal: Martin Koláček - E-knihy jedou
2015

ISBN:

978-80-7512-201-8 (ePub)

978-80-7512-202-5 (mobipocket)

978-80-7512-203-2 (pdf)

kapitola 1 : ŠATY DĚLAJ ČLOVĚKA

„Pani, neznáte náhodou toho dědu, co támhle na konci ulice stojí u toho odpadového vozejčku a zametá?“

„Ne, neznám, ale už sem ho tady několikrát viděla.“

„Podívejte se na něj – s jakou pečlivostí nabírá každý lísteček, každý papírek! Jako by to byl nějaký vobřad!“

„To máte pravdu, ulice uklizená od něho, je tak čistá jako žádná jiná! A ty schody k řece, kterých si předtím nikdo ani nevšiml a bylo tam vždycky plno odpadků, se teď svítějí čistotou. To je taky určitě jeho práce!“

„A víte, co sem slyšela? Že prej má snad dvě vysoké školy a přitom tady dělá takovouhle práci! Myslíte, že by to vůbec bylo možné?“

„No, nevím, je to vopravdu dost neuvěřitelný!“

„A jeho děti jsou prej taky nějak šudované a nechají ho dělat takovouhle práci!“

„No, co vy víte, proč to dělá a jestli je to všechno pravda, co se o něm povídá! Já sem slyšela a když se na něj tak dívám, tak mi to tak i připadá, že je moc hodnej a že by ani kuřeti neublížil! Myslím, že mu říkají *Lojzík*. To je hezký, ne?“

„A tak víte co, pani? My bychom se ho snad na to všechno mohly zeptat samy. Co říkáte? Když je tak přátelskej a milej, tak nám snad odpoví, ne?“

„No, mohly bychom to zkusit! Sem taky zvědavá, co je na tom všem pravdy!“

Vstaly a pomalu došly na konec ulice.

„Dobřej den, pane! Koukáme, jak to tady pěkně prokouklo.“

„Děláte se s tím, jako byste se mazlil s nějakou ženskou! Za váma je vidět vopravdovej kus práce. Nikdy dřív tu takovej pořádek nebyl!“

„To máte pravdu, paninky! Snažím se. Každou práci, kterou jsem v životě dělal, jsem dělal pořádně a rád! To, co se mi nelíbilo nebo mě nebavilo, tak od toho jsem raději hned utekl. Ale tohle se mi líbí!“

„Ale přece jenom vy – s vaším vzděláním a děláte takovouhle práci! To je snad škoda, ne?“

„Slyšely jste totiž, že máte snad dvě vysoké školy! Je to pravda?“

„No, to trochu přeháníte! Jednu sem nedokončil a z druhé mám jenom kousek, takže jaképak dvě! No a jako středoškolák snad mohu tuhle práci celkem dobře dělat, ne?“

„A co vaše děti? Slyšely jste, že mají pěkný postavení. Není jim vás tak nějak líto, že se takhle dře?“

„Aha, vy chcete říci, jestli se za mě náhodou nestydí! Tak to přesně nevím a ani mě to nijak zvlášť nezajímá! Víte, pro mě tahle práce není žádná dřina, já ji dělám rád. A myslím, že se za ni nemusím stydět já ani moje děti za mě! Je to práce jako každá jiná. Jsem zaměstnancem technických služeb, to zní docela dobře, ne? A navíc mám tohle město moc rád. Narodil jsem se a vyrostl tady, žiji tady prakticky celý svůj život. Žili tady i mí rodiče; ti zde dokonce postavili s velkým vypětím všech sil dům. Žijí tady moji sourozenci, moje děti; mám tady přátele, spolužáky ze školy! Tak proč bych nemohl pro tohle město něco dělat i když je tato práce trochu podřadná, ale dost důležitá. Nedělám to pro peníze, mám svůj pěkný důchod a manželka také. Dělán to proto, že chci být ještě nějak prospěšný, rozumíte, paninky?“

Ano, rozuměly a s pokyvováním hlavy se pomalu vzdálily.

„Ten nám to tedy nandal, co?“

„No, asi bysme se spíš měly stydět my za ty naše hloupý votázky!“

„Ale stejně si myslím, že nám ten děda všechno neprozradil. Vypadá, že je hodně skromnej a rozhodně se tedy nijak nevytahuje.“

„No možná, že když budeme vopatrný, že se ještě něco zajímavýho vo něm a celý tý jeho podivný famíliji dozvíme, ne?“

kapitola 2 : ACH TA JMÉNA ANEB JARO DĚLÁ DIVY

„Ženský, podťe sem! Slyšely ste, jak se ta jejich holka menuje? Tak nějak jako kvedlačka nebo co!“

„To snad ne! To přeci není méno pro dítě!“

„Ale né kvedlačka, měchačka nebo tak něco!“

„Cože měchačka? A to se vám zdá lepší?“

„No, tak já nevím, ale něco vo míchání v to ménu určitě je!“

A takhle by se bývaly dohadovaly ještě určitě dlouho, kdyby jedna z nich právě nespátřila samotného aktéra.

„Hele, ženský, támhle jde Lojzík! Zrovna jako na zavalanou! Tak ten nám to určitě řekne přesně.“

„Lojzíku, podťe se k nám na chvíli posadit, na něco se vás chceme zeptat,“ volaly o překot a hned pro něj dělaly místo na široké kládě.

„No, tak copak trápí vaše zvědavé dušičky?“ zeptal se pobaveně Lojzík a pomalu usedal na nabízené místo.

„Lojzíku, tak, jak se ta vaše holka vlasně menuje,“ zeptala se konečně jedna z nich.

„No přeci **Michaela**,“ odpověděl Lojzík, kladouc na jméno patřičný důraz.

„No tak vidíte, ženský, přeci je tam něco vo míchání, dyk sem vám to povídala,“ zvolala vítězoslavně jedna z nich.

„Ale jak ste, proboha, na takovýhle méno přišli?“ opáčila druhá.

„To máte tak, paninky,“ pravil Lojzík a velmi pobaveně se kochal jejich netrpělivostí a zvědavostí. Podle náboženské mytologie existuje trojice archandělů – Rafael, Gabriel a Michael. To třetí jméno se mi líbilo nejvíce, ale narodila se mi dcera, tak jsem to musel poženštit, chápete, paninky?“

Ano, chápaly dobře, protože věděly, že Lojzík velmi inklinuje k oblasti náboženské, takže výběr tohoto jména nebyl zas až tak překvapivý.

To, že jsem v pozdějších letech s tímto jménem zažívala spoustu nepříjemností, chudák otec asi netušil! Vzpomínám si například, jak se mě jednou na jakémsi pionýrském táboře (to mi bylo asi deset let) jedna vedoucí velice dotěrně vyptávala, jak mně mají říkat, jak prý mně říkají doma! Mně doma říkali Michalko (tedy myslím rodiče), ale to jsem jí přece nemohla říci; to by vypadalo jako, že jsem nějaká rozmazlená holčička! Tak jsem jednoduše to „k“ vypustila a řekla: „No přeci Michala,“ ale v uších mi to vůbec hezky neznělo! V tu chvíli jsem se na otce zlobila, že mi takové jméno dal. Proč se nemohu jmenovat jako jiné dívky – docela obyčejně – třeba JANA?!

Ale na druhé straně byli i tací, kterým se mé jméno líbilo a dávalo to najevo, i když možná s jistou dávkou závisti. Například jedna lékařka (při nějaké mé prohlídce) se mé matky s velkým zaujetím zeptala: „Jakže se jmenuje ta vaše dcera – **Michaela**? No, to je ale krásné jméno! Já mám také dceru, jenže té jsem dala jméno Marie – říkáme jí Majka. Kdybych věděla, že takové krásné jméno existuje, určitě bych ho dala dceři také!“ Moje matka se jen pousmála a hrdě konstatovala, že takové jméno je opravdu ojedinělé, že ho vymyslel její manžel (tedy můj otec); původ u archandělů však raději zamlčela.

To jméno bylo opravdu velice zvláštní; v době mého narození ještě nebylo ani v kalendáři, takže jsem ani neslavila svátek. Žádná z dívek v mém okolí se tak nejmenovala. A v období puberty už jsem na něj začala být dokonce pyšná – v té době má člověk asi potřebu být něčím zvláštní nebo výjimečný a s vděčností jsem vzpomínala na onu veselou historku z doby mého narození. Zvlášť, když se našli lidé, kteří mě měli rádi a už tím oslovením mi to dávali najevo. A najednou se vedle Michalky objevila i Míša, Mišulka, Myška, Myšička, Myšáček a další. Tak teď bych bývala mohla snadno odpovědět té protivné vedoucí z onoho pionýrského tábora!

A když se později objevilo mé jméno v kalendáři, začalo se postupně vyskytovat i mezi nově narozenými děvčátky. Dokud jsem měla jmenovkyň málo, tak jsem měla docela radost; jako by to byly spolupřekopnice. Ale když už se s nimi takříkajíc *roztrhl pytel*, začalo mi to spíše vadit a měla jsem pocit, že se všichni rodiče opičí jeden po druhém a tím více jsem si považovala v tomto směru svého otce jakožto autora.

Když už jsme u těch jmen, dlužno podotknouti, že můj otec byl velmi svérázný i při vymýšlení jména pro mou sestru, která se narodila o pět let dříve než já. Otce totiž lákala i židovská jména a v té době mu učarovalo jméno **Ester**. Jeho dcera bude tedy Esterka! To se však se zlou potázal! Všichni příbuzní, včetně manželky (tedy mé matky) se na něho doslova osopili: „Kdo to kdy slyšel? Ester? Copak je to Židovka?“ A tak otec pouze smutně pokrčil rameny a zakotvil v kalendáři o řádek níže, kde se náhodou skvělo docela hezké dívčí jméno **Dagmar**. S tímto návrhem souhlasila kupodivu celá rodina. Takže z Esterky se stala Dášenska, což mi potom později (v době našich vzájemných potyček), znělo v uších často i velmi nepříjemně. *A propó!* Kdyby otec býval tehdy to jméno i přes odpor příbuzných přeci jenom prosadil, možná že by se jím moje setra také pyšnila, protože dnes je to jméno docela moderní a přitom ne moc časté. Takže i zde by podle mého názoru otec zabodoval!

„Jo a prej to na vaši pani přišlo zrovna ve chvíli, když lupala brambory na voběd!“ pokračovaly v debatě zvědavé sousedky.

„Seděla prej nad škopkem s vodou a ta holka málem spadla do toho škopku! Představte si, kdyby se třeba uhodila do hlavičky – to by mohlo mít náky následky!!!“

Při mém pozdějším zkoumání pravdivosti této povídky mi matka v jedné *slabé* chvíli svěřila, že to nebylo tak jednoduché a že jsem jí dala zabrat asi tak jako každé jiné matce dá zabrat její dítě, když přichází na svět. A hlavičkou jsem se prý rozhodně o žádný škopek neuhodila, takže v tomto směru (myslím, co se týče případného narušení mé inteligence) mohu prý být docela klidná!

Pravda však je, že jsem se narodila doma, že tehdy ještě nebylo zvykem jezdit do porodnice a že na to stačila porodní bába. V domě, ve kterém jsem se narodila, jsem žila následujících dvacet let, takže mé pouto k němu bylo dosti silné.

Za jednu věc jsem svým rodičům velice vděčná (tedy v souvislosti s mým narozením) i když oni si to určitě vůbec neuvědomovali a s tím záměrem na *tom* určitě nepracovali. Mám na mysli to, že mě přivedli na svět těsně před příchodem jara, což je jak známo nejkrásnější období v roce. Vždy, když se blíží den mých narozenin, pociťuji zvláštní radost. Probouzí se příroda a všechno živé v ní a já mám pocit jako bychom ty mé narozeniny slavili všichni tak nějak společně.

A ještě něco je v mém narození dosti příznačné. Jsem narozena ve znamení RYB a to opravdu velmi odpovídá mému naturelu. Od dětství miluji vodu (později o tom bude ještě řeč) a různé horoskopické předpovědi opravdu docela výstižně charakterizují moji povahu.

Takže rodičové moji milí, díky vám za tyto zvláštní náhody!

kapitola 3: CO MŮŽEŠ UDĚLAT DNES, NEODKLÁDEJ NA ZÍTRA

Lojzík se raději rychle zvedal z klády, protože rozhovor pro něj začínal být poněkud choulstivý. To jsou přeci ženské problémy, co on s tím?

„Lojzíku, neutikejte nám ještě! Eště ste nám nevyprávěl tu legrační historku vo tom, jak ste se vlasně s vaší ženou seznámil,“ zadržovala ho jedna ze sousedek.

„Ale to jsem vám už přece vyprávěl, vždyť samy říkáte, že je legrační,“ opáčil Lojzík.

„No, já už sem jí slyšela, ale tuhle Anča eště né. Víte přeci, že tu eště tak dlouho nebydlí. A my si jí klidně poslechnem eště jednou,“ žadonily sousedky.

„No, tak dobře, přemluvily jste mě,“ rezignoval Lojzík. Posadil se zpět na kládu a začal vyprávět.

„V té době, kdy se tento příběh odehrál, už jsem nebyl nejmladší. Ale byl jsem, myslím, docela fešák. Děvčata měla o mě zájem, ale já jsem byl dost vybíravý. Pořád to nebylo tak nějak ono!

Jednou jsem se rozhodl, že půjdu na taneční zábavu, která se konala v místě dosti vzdáleném od mého bydliště, abych měl, takříkajíc, možnost poznat nové lidi, lépe řečeno ženy.

Od začátku jsem dlouho jen tak postával u dveří tanečního sálu a jen vše kolem pozoroval. Ženy tam byly hezké, ale žádná zvláštní, se kterou bych mohl mít konečně nějaké vážnější úmysly.

Až najednou jsem spatřil ženu, která mně přímo učarovala! Nevěděl jsem vůbec, jak se jmenuje, jaké má vzdělání, jestli nemá nějakou známost, ani zda by mě vůbec chtěla! Věděl jsem jen, že je velmi hezká i když už ne nejmladší. Okamžitě jsem se rozhodl a v duchu jsem si řekl: Tak, tohle je má žena! Až budou hrát tango, tak pro ni půjdu a řeknu jí to! A to jsem také udělal. Hned při prvním tangu, které potom zaznělo, jsem ji vyzval k tanci a oznámil jí svůj úmysl. Byla z toho, pravda, velmi překvapená, protože nic takového vůbec neočekávala. Přijela pouze navštívit svoji kamarádku a ta ji přemluvila, aby si šly zatančit a trochu se pobavit. Ale že by ji zde někdo mohl takhle přímo a najednou požádat o ruku, to ji ani ve snu nenapadlo! Snoubence však žádného v té době neměla (to jediné by mě snad bývalo mohlo odradit) a asi jsem se jí také líbil, takže nakonec řekla: ANO!

No a tak hned v úterý (v pondělí nebyl úřední den) jsme si podali svatební žádost. Vyřízení celé záležitosti trvalo asi 14 dní a pak už nastal kýžený den svatební. A tak jsem si vysloužil svoji **Mařenku**,“ zakončil Lojzík své vyprávění.

„No, to tedy byla vopravdublesková známost,“ prohlásila sousedka, která vše slyšela poprvé. Ostatní se jen pobaveně usmívaly.

„No, podle mýho,“ pokračovala ona sousedka, „ste se voba zachovali dost bláznivě, nebyli ste přece žádný zelený mládí a mohly byste mít víc rozumu, ne?“

Zelený mládí to tedy už opravdu nebylo, protože mému otci v té době bylo už 36 let, matce o devět méně. Moje sestra, o které již byla řeč, se narodila po roce a já ještě pět let po ní. V té době bylo tedy otci už 42 let, takže by mohl být

eventuelně i mým dědečkem! Někdy mi to dost vadilo, hlavně při srovnání s věkem rodičů a zvláště otců mých spolužaček. Ale pak se ukázalo, že to mělo i své výhody, které se však nakonec stejně obrátily proti mně, takže: KDO VÍ?!

kapitola 4: DŮM č.25

Dříve, než se náš příběh bude odvíjet dál, je nutno vylíčit, jak vypadal dům, ve kterém jsem se narodila a vůbec celá naše ulice a co všechno s tím souviselo.

Ten dům postavili otcovi rodiče pro své čtyři děti – dva syny a dvě dcery. Výstavba však byla pro ně (hlavně finančně) velice náročná a měli s tím obrovské problémy. A nejen oni, ale i jejich děti; velmi statečně jim pomáhaly ze všech sil splácet dluhy. Mého otce to téměř zničilo, ale o tom až později.

V přízemí byly dva byty se společným záchodem, koupelna – společná pro celý dům a mandlovna, která znamenala obživu a pomoc při splácení dluhů. V prvním patře byly také dva byty, opět se společným záchodem.

Nahoře byla půda, kde se v zimě věšelo prádlo. Ta půda byla pro nás děti obrovským rájem, protože zde byly různé možnosti skrývaček, spousta starého harampádí, ve kterém jsme vždy objevily něco zajímavého. Později se zde zřídily ještě dvě podkrovní místnosti, aby v nich mohla bydlet nejstarší ze strejdových dcer, když se provdala.

Z přízemí se vycházelo na malý dvorek, na jehož okraji stála prádelna a malá dílna. Ze dvorka se dalo projít úzkou uličkou přímo na ulici. V případě potřeby to mohl být jakýsi únikový východ, ale za normální situace to místo sloužilo ke skládání uhlí, odkud se přenášelo do sklepa.

Nejkrásnější částí domu byla terasa – vchod na ni byl z prvního patra. V létě se zde věšelo prádlo, ale jinak to bylo místo, odkud byl nádherný rozhled do okolí. Postavil-li se člověk na okraj terasy, měl před sebou část Středohoří jako na dlani: podlouhlý hřeben nesoucí název Ranská hora, která je dnes rájem rogalistů, zalesněný Červeňák (správně Stříbrník) s malou červenou věžičkou, podle níž dostal své jméno; dále nejvyšší vrcholek této části Oblík, nižší širší kopec tzv. Bába (správně však Brník) a trochu užší tzv. Dědek (správně Srdov). Tento nádherný pohled se v posledních letech ještě zlepšil, protože byly odstraněny staré domy, které dojem trochu kazily. Zůstal tam jen dům, který má historickou hodnotu. Byl postaven v barokním stylu, dříve se mu říkalo

opatrovna - byli tam umístěni staří a nemocní lidé. Před několika lety byl dům velmi pěkně restaurován a nese honosný název *Barokní špitál*. Slouží jako hotel a také se v něm konají

všelijaké recepcce. Pohled z terasy je pro každou aspoň trochu poetickou duši nezapomenutelným zážitkem. Mého otce tak fascinoval, že ho několikrát zvěčnil ve svých kresbách.

Ještě jedna část domu byly poměrně zvláštní a pro nás děti moc zábavná – a sice schodiště. Bylo kamenné (žulové) a točité. Takže, když jsme si my děti sedly na horním schodě na zadek, správně natáhly nohy a pořádně se odrazily, zažily jsme přímo pekelnou jízdu, která skončila až v přízemí. Všem (myslím tedy dětem) se to moc líbilo, až na moji sestru – ta nebyla na takové čertoviny vysazená!

Ulice, ve které dům stojí, byla v době mého dětství dlážděna tzv. kočičími hlavami, po kterých vždy pořádně drncalo. Ulice byla hodně úzká a zastrčená, takže večer a zvláště v noci vypadala velmi ponuře. Když jsem se někdy vracívala později domů, třeba z divadla nebo z kina, měla jsem vždy velmi nepříjemný pocit. Záviděla jsem v té chvíli kamarádkám, které bydlely třeba na náměstí nebo v nějaké široké

otevřené ulici. Dnes však tato ulice vypadá úplně jinak. Byla nově osvětlena, rozšířena a vydlážděna; byly zbořeny domky, které ji uzavíraly, takže stísněným dojmem, vzbuzujícím strach, už rozhodně nepůsobí.

Před domem ležela již dříve zmiňovaná široká kláda, která byla svědkem nejruznějších rozhovorů, vyprávění, ale někdy i hádek sousedů v celé ulici. Bylo to jakési pietní místo, které mi tak trochu připomínalo posvátnou lípu z Jiráskovy Lucerny. Když se pak později (vlivem času) kláda úplně rozpadla a kdosi ji zlikvidoval, bylo tak vlastně zničeno i naše debatní místo a tím se i tak nějak rozpadla soudržnost mezi sousedy.

Náš dům je dnes však již ve velice havarijním stavu, protože v něm bydlí už jen pár starých lidí a nikdo se o něj a jeho restauraci nedokáže postarat. Je to velká škoda a ve mně to vždy vyvolává pocit smutku.

Tehdy však, v době mého dětství, byl plný lidí a dětí a bylo tam moc veselo! Jeden dolní byt obývala tátova sestra se

čtyřmi dětmi, druhý tátův bratr se třemi dětmi, v prvním patře bydlel můj otec se dvěma dětmi a čtvrtý byt pronajímala tátova sestra jednomu bezdětnému manželům. I s těmito podnájemníky jsme si užili hodně legrace a opravdu je na co vzpomínat!!!

Trochu podrobněji je potřeba pozastavit se také nad tím, jak vypadal náš byt, neboť i to sehrálo významnou roli v našem životě.

Celý byt tvořily pouze tři místnosti a malá chodbička (záchod byl společný se sousedy, jak už jsem se dříve zmínila).

